

Barrières en ondersteunende factoren van terugkeer naar werk bij vrouwen die 5 – 10 jaar geleden behandeld zijn voor borstkanker: resultaten van een focusgroep studie

Pomme E.A. van Maarschalkerweerd, MSc¹, Michael Schaapveld, PhD¹, Neil K. Aaronson, PhD¹ Saskia F.A. Duijts, PhD^{1,2}

¹ Antoni van Leeuwenhoek, Afdeling Psychosociaal Onderzoek en Epidemiologie, Amsterdam, Nederland; ² VU medisch centrum, Afdeling Sociale Geneeskunde, Amsterdam, Nederland.

Introductie

- Borstkanker: één van de meest voorkomende kankersoorten
- Bijna 80% overleeft borstkanker 10 jaar na diagnose
- Ongeveer 40% van de patiënten maakt deel uit van de werkende populatie (18 – 65 jaar)
- 89% keert binnen twee jaar terug naar werk
- Kans om werkloos te worden is groter dan gezonde populatie (RR 1.28)

Introductie

- Positieve factoren van werk (bijv. sociale contacten, gezondheid)
- Belemmerende factoren bij terugkeer naar werk (bijv. leeftijd)
- (Kwalitatief en kwantitatief) onderzoek voornamelijk op korte termijn na diagnose
- JOBS onderzoek (AVL)
  - Cohort studie
    - Werkloos: 51.1% borstkankerpatiënten, 46.3% gezonde populatie
  - Focusgroepen

Timperi et al., *Psycho-oncology* – 2013

Mehnert. *Crit. Reviews in oncology/hematology* – 2011

Tamminga et al., *Scand. J of work* – 2012

Paalman et al., *British J of cancer* – 2016

Doel

Het kwalitatief exploreren van de ervaringen van vrouwen met borstkanker, wat betreft de veranderde werkstatus en de belemmerende en ondersteunende factoren in werk en terugkeer naar werk 5 – 10 jaar na diagnose.

Methode: Design

- Kwalitatieve studie
  - 3 focusgroepen
  - 19 deelnemers
- Semigestructureerd (topic list)

Methode: Studiepopulatie

- Borstkankerpatiënten die deelnamen aan het JOBS onderzoek uitgenodigd voor de focus groepen
- Inclusiecriteria
  - Diagnose borstkanker 5-10 jaar geleden
  - 55 jaar of jonger ten tijde van diagnose
  - Arbeidscontract tussen 2003 en 2007
  - (Deels) behandeld in AVL
  - Gemotiveerd om deel te nemen aan de focusgroep
- Exclusiecriteria
  - De Nederlandse taal niet machtig
  - Ernstige (psychiatrische) comorbiditeit

Methode

- Vragenlijst (sociodemografische, behandeling- en werk-gerelateerde gegevens)

	Topics
1	Ervaren verandering in werkstatus
2	Belemmerende factoren ten aanzien van terugkeer naar werk na diagnose en ten tijde van de focusgroep
3	Ondersteunende factoren ten aanzien van terugkeer naar werk na diagnose en ten tijde van de focusgroep
4	Controle over de belemmerende en ondersteunende factoren van RTW en ten tijde van de focusgroep
5	Betekenis van werk
6	Sociale steun van stakeholders en hun betrokkenheid in het proces van RTW en werken
7	Participatie in een ondersteunende interventie
8	Mening over een potentiële ondersteunende werk-gerelateerde interventie

- Thematische analyse met Atlas.ti 7.2

Resultaten

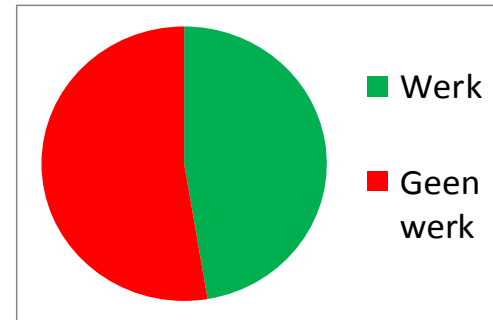
Karakteristieken deelnemers focusgroepen			
Gemiddelde leeftijd	51.1 jaar	Type werk	
Burgerlijke staat (relatie)	58%	Kantoorwerk	68%
Opleiding		Fysiek zwaar werk	5%
Laag	5%	Gezondheidszorg	11%
Gemiddeld	47%	Zelfstandige	16%
Hoog	47%	Arbeidscontract (gem. uren)	47% (30.7 uur)
Behandeling		(Gedeeltelijk) arbeidsongeschikt	22%
Operatie	90%	Vrijwilligerswerk	0%
Radiotherapie	95%	Geen arbeidscontract	53%
Chemotherapie	63%	(Gedeeltelijk) arbeidsongeschikt	40%
Hormoontherapie	42%	Vrijwilligerswerk	40%
		Ondersteunende interventie	68%

Resultaten: werkstatus

- Korte termijn na diagnose weinig verandering in werkstatus
- 5-10 jaar na diagnose werkstatus in bijna 50% van de deelnemers veranderd
- Voornaamste redenen:
Werk- en ziekte-gerelateerd

5-10 jaar na diagnose

*“Ik moest terugkeren om financiële redenen.
Ook al was ik erg moe.”*

Resultaten: barrières

- Korte termijn: ziekte/klacht gerelateerde barrières
  - Moeheid/concentratieproblemen
- Lange termijn: werk- en sociodemografisch gerelateerde barrières
  - Economische omstandigheden
  - Leeftijd

“Als ik teveel deed op een dag, kon ik nauwelijks iets doen de dag erna.”

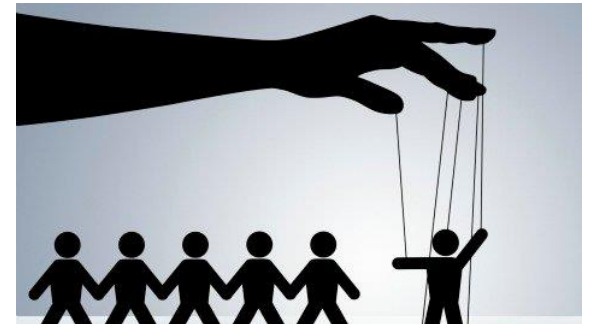
Resultaten: facilitators

- Korte termijn: Ziekte- en werk- gerelateerde factoren
  - Steun van de werkgever
  - Gunstige prognose
- Lange termijn: Flexibiliteit op de werkplek
  - Aanpassingen in werkuren

“Ik bleef werken tijdens mijn behandeling en kreeg veel steun van mijn collega’s daarbij, wat mij erg hielp.”

Resultaten: controle

- Korte termijn: Controle over werkproces in handen van werkgever/ bedrijfsarts
- Lange termijn: Zelf meer in controle

“Ik heb geleerd om aan te geven waar mijn grens ligt wat betreft werk”

Resultaten: betekenis

- Korte termijn: Normaliteit en afleiding
  - Niet alleen patiënt zijn maar ook werknemer/collega
- Lange termijn: sociaal en financiële betekenis

“In ieders mens haar leven is werk belangrijk, ook als je geen borstkanker gehad hebt.”

Resultaten: steun

- Korte termijn: Steun van werkgever/familie
- Lange termijn: Willen er niet meer aan herinnerd worden, maar hebben in bepaalde mate wel nog ondersteuning nodig

“Ik kreeg van mijn werkgever veel steun om op mijn eigen houtje te kunnen herstellen en terug te keren.”

Resultaten: interventies

- Korte termijn: Veel vrouwen nemen deel aan interventies gericht op herstel
- Lange termijn: Vrouwen regelen veelal zelf hulp wanneer nodig
- Geen werk-gerelateerde interventies

“Ik heb ten tijde van mijn ziekte wel hulp van een psycholoog gehad, maar nu sport ik bijvoorbeeld liever op individuele basis.”

Resultaten

- Tekort aan open communicatie en informatie over hoe om te gaan met werk tijdens en na borstkanker
- Geheimhouding

“Ik vermeldde geen data meer op mijn CV, om zo de periode dat ik voor borstkanker werd behandeld geheim te houden.”

Discussie

- Korte termijn
  - Meesten vrouwen keerden terug
  - Ziekte/klacht gerelateerde barrières
  - Veel steun van naasten
- Lange termijn
  - Slechts helft van de vrouwen arbeidscontract
  - Sociodemografische/werk gerelateerde barrières
  - Werk accommodaties

Discussie

- Sterke kanten
  - Eerste kwalitatieve studie die de ervaren verandering in werkstatus en barrières/facilitators ten aanzien van werk bij borstkankerpatiënten 5-10 jaar na diagnose heeft onderzocht
  - (Kwalitatief) in kaart brengen van ervaringen op korte termijn en lange termijn
- Zwakke kanten
  - Eén specialistisch ziekenhuis
  - Eén tumortype

Discussie

- Aanbevelingen voor volgend onderzoek:
  - Interviews met stakeholders (zoals de werkgever)
  - Werkgerelateerde interventies ontwikkelen om patiënten ook op lange termijn te ondersteunen
- Aanbevelingen voor in de praktijk
  - Meer eigen controle en flexibiliteit
  - Checklist voor financiën
  - Meer informatie over werk/terugkeer naar werk en borstkanker

